

Для студентів заочної форми навчання —

а) якість виконання домашньої контрольної письмової роботи (за темою і структурою, визначеною викладачем); максимальна оцінка — 20 балів;

б) результат виконання модульного завдання в аудиторії на семінарських (практичних) заняттях під час сесії; максимальна оцінка — 20 балів.

Гадаємо, що такий диференційований підхід допоможе забезпечити справедливу і якісну оцінку знань студентів всіх форм навчання з дисципліни «Соціальне страхування».

О. П. Дмитренко,
ст. викл. кафедри німецької мови

СТІЙКІ СЛОВЕСНІ КОМПЛЕКСИ СУЧАСНОЇ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ ЯК ОДИН З ВИДІВ КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Переклад стійких словесних комплексів готує значні труднощі. Це пояснюється тим, що велика їх кількість є яскравими, емоційно насиченими зворотами, з певною граматичною формою (іноді застарілою), належить до того чи іншого мовного стилю, мають чисто національний характер і потребують наявності фонових знань для їх розуміння та перекладу. При тлумаченні стійких словесних комплексів необхідно також брати до уваги особливості контексту, у якому вони вживаються.

У лінгвістиці розрізняють наступні основні способи перекладу: моноеквіваленти, вибіркові еквіваленти, калькування (дослівний переклад) та описовий переклад. *Моноеквівалентний переклад* передбачає віднайдення рівнозначних відповідників у результаті дослівного перекладу. Такий переклад значною мірою залежить від контексту. Наприклад, *Zeit ist Geld* — час — гроші; *der Mensch lebt nicht vom Brot allein* — не одним хлібом живе людина. Моноеквіваленти, у свою чергу, поділяються на *повні* та *неповні* еквіваленти. Повні еквіваленти співпадають за своїм лексичним складом, за граматичною структурою, за значенням та образністю мови, на яку перекладаються. Основою цих одиниць є міфологічні перекази, біблійні легенди та історичні факти: *das Fass der Danaiden* — бочка данаїдів (символ постійної безрезультатної праці); порівняння: *arm wie Kirchenmaus* — бідний як церковна миша; *reich wie Krösus* — багатий як Крез; прислів'я: *kein Mädchen ohne Liebe, kein Jahrmarkt*

ohne Diebe — немає дівчини без кохання, немає ярмарку без злодія; дієслівні словосполучення: *die Kastanien aus dem Feuer holen* — витягувати каштани з вогню; *eine bittere Pille herunterschlucken (müssen)* — проковтнути гірку пілюлю.

Неповні моноеквіваленти — це еквіваленти з неповною лексичною та граматичною відповідністю. Вони не співпадають в лексичному складі, але мають однакову граматичну структуру та образну спрямованість: *stolz wie ein Hahn* — самовдоволений як павич; *arbeiten wie ein Dachs* — працювати як віл; *sich nach der Decke strecken* — жити за своїми статками. *Kein Vorteil ohne Nachteile* — немає поганого без доброго; *Frische Fische* — *gute Fische* — куй залізо доки гаряче.

Неповні граматичні еквіваленти не співпадають у числі та роді (іменники) та порядку слів у реченні: *einen hübschen Groschen verdienen* — заробляти гарні гроші. Вибіркові еквіваленти є значно важчими для перекладу ніж моноеквіваленти. Сутність цього способу перекладу в тому, що з великої кількості синонімів потрібно вибрати той, який найбільше відповідає даному висловлюванню. До уваги слід приймати й контекст, в якому вжите словосполучення, та предметну співвіднесеність його: *die Rechnung ohne den Wirt machen* — помилитися у розрахунках.

Калькування — це дослівний переклад фразеологізмів для передачі їх специфіки. Дослівний переклад особливо важливий коли образ, що знаходиться у стійкому словосполученні, пов'язаний з контекстом, що перекладається. Так наприклад, німецький вираз *das Wasser in die Spree tragen* не слід перекладати як «їздити до Тули зі своїм самоваром» адже втрачається національна специфіка німецького виразу. Цей вираз можемо перекласти як «робити щось недоречно».

Описовий переклад має місце тоді, коли відсутні моноеквіваленти, вибіркові еквіваленти і не є можливим дослівний переклад. Такий спосіб тлумачення є найбільш неефективним. Він дає можливість перекласти семантику звороту, знижуючи при цьому його образність. Так, наприклад, у сучасній німецькій мові існує вираз *bis in die Puppen arbeiten*, який на українську мову перекладається як «дуже довго працювати». Для берлінців цей вираз означає не просто дуже довго працювати, а занадто багато. Щоб зрозуміти цю образність необхідно знати те, що у міському парку Тіргартені були виставлені античні фігури, які у народі називалися ляльками (*Puppen*). Прогулянка до цього парку була надзвичайно тривалою, тому все, що потребувало багато часу, почали називати цим виразом.

Вказані способи перекладу є основними при тлумаченні стійких словосполучень. Адекватний переклад виразів є важливим елементом передачі смислових та стилістичних особливостей оригіналу.

В. В. Завірюха, асистент кафедри педагогіки і психології

КОНТРОЛЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДІАГНОСТИКИ ЗНАТЬ ТА СПОСІБ РОЗВИТКУ ЗДАТНОСТІ СТУДЕНТІВ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОЗРОСТАННЯ

Формування і розвиток здатності студентів до професійного самозростання — веління часу та важлива мета вузівської освіти. Одними зі складових елементів здатності студентів до професійного самозростання є здібності взаємо та самоконтролю. Традиційні системи контролю знань та вмінь у вузах у даний час вступають в протиріччя із сучасними вимогами до підготовки кваліфікованих конкурентноспроможних фахівців, які б були здатні самостійно оцінювати ситуацію, що склалася у динаміці професійної діяльності, усвідомлювати себе в даній ситуації, приймати рішення та самостійно вдосконалювати власні професійно значущі особистісні якості. Але традиційні системи контролю не забезпечують виконання цих вимог. Головний недолік традиційних систем контролю очевидний — вони не сприяють активній ритмічній самостійній роботі студентів, а також, що головне, розвитку здібностей взаємо та самоконтролю як елементів здатності студентів до професійного самозростання, що знаходить вираження в складності адаптації студентів до учбово-професійної діяльності, у підвищеній тривожності та невпевненості в собі. Усі «нитки» контролю і «важелі» управління знаходяться в руках викладача. Це позбавляє студентів ініціативи, самостійності і змагання в навчанні.

Ці недоліки можливо усунути впровадженням в навчальний процес системи взаємо та самоконтролю студентами знань та вмінь в особистісно-орієнтованій розвиваючій технології навчання, де основні «нитки» контролю передаються від викладача до студента з правом викладача на заохочувальні та штрафні санкції залежно від результатів спостереження за роботою студентів та вибіркового контролю зрізів їх знань. Студенти самі визначають шкалу оцінки та зіставляють її з відповідним рівнем знань та вмінь (на перших етапах сумісно з викладачем), а потім на кож-